ৰাজনীতি

সমষ্টি পুনর্নির্ধাৰণ: বাজপেয়ী চৰকাৰে নতুন লোকপিয়ললৈ বাট চাইছিল, মোদী চৰকাৰে ২০১১ৰ তথ্যৰেই কৰিব সমষ্টি পুনর্নির্ধাৰণ

বাজপেয়ী চৰকাৰে সমষ্টি পুনর্নির্ধাৰণৰ বাবে নতুন লোকপিয়লৰ তথ্যলৈ অপেক্ষা কৰিছিল যদিও বর্তমান ২০১১ চনৰ পুৰণি তথ্যৰ ভিত্তিত কাম আগবঢ়োৱাৰ প্রস্তুতি চলিছে।

প্রকাশ: ২৯ নৱেম্বৰ ২০২৬, আবেলি ৪:১৪

নতুন দিল্লী, ২৯ নৱেম্বৰঃ ভাৰতৰ নির্বাচনী মানচিত্র পুনৰ নির্ধাৰণক লৈ কেন্দ্রীয় চৰকাৰৰ শেহতীয়া পদক্ষেপে পুনৰ চর্চালৈ আনিছে পূর্বৰ NDA চৰকাৰৰ এক গুৰুত্বপূর্ণ সিদ্ধান্ত। ২০০৩ চনত প্রাক্তন প্রধানমন্ত্রী অটল বিহাৰী বাজপেয়ীৰ নেতৃত্বাধীন চৰকাৰে সমষ্টি পুনর্নির্ধাৰণৰ কাম ১৯৯১ চনৰ জনগণনাৰ তথ্যৰ ভিত্তিত আৰম্ভ কৰিলেও পিছত সেই সিদ্ধান্ত সলনি কৰি ২০০১ চনৰ জনগণনাৰ তথ্যৰ বাবে অপেক্ষা কৰিছিল। আনহাতে, বর্তমান নৰেন্দ্র মোদী নেতৃত্বাধীন চৰকাৰে ২০২৭ চনৰ জনগণনাৰ সম্পূর্ণ তথ্যৰ বাবে অপেক্ষা নকৰি ২০১১ চনৰ তথ্যৰ ভিত্তিত সমষ্টি পুনর্নির্ধাৰণ আগবঢ়াই নিয়াৰ প্রস্তুতি চলাইছে।

২০০১ চনৰ আগষ্টত তদানীন্তন কেন্দ্রীয় আইন মন্ত্রী অৰুণ জেটলীয়ে সংসদত সংবিধান সংশোধনী বিধেয়ক উত্থাপন কৰিছিল। ইয়াৰ উদ্দেশ্য আছিল ২০২৬ চনৰ পিছত অনুষ্ঠিত প্রথম জনগণনাৰ তথ্য প্রকাশ নোহোৱালৈকে ৰাজ্যসমূহৰ মাজত লোকসভাৰ আসন আবণ্টনৰ স্থগিতাদেশ অব্যাহত ৰখা। ১৯৭৬ চনত

প্ৰথমবাৰৰ বাবে এই স্থগিতাদেশ আৰোপ কৰা হৈছিল। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ হাৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰা ৰাজ্যসমূহে যাতে সংসদীয় প্ৰতিনিধিত্বৰ ক্ষেত্ৰত লোকচানৰ সন্মুখীন নহয়, সেই উদ্দেশ্যে এই ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।

সেই সময়ত চৰকাৰে আন এটা সমস্যাও চিনাক্ত কৰিছিল। ৰাজ্যসমূহৰ মাজত লোকসভাৰ আসনৰ অনুপাত স্থিৰ থাকিলেও একেখন ৰাজ্যৰ ভিতৰত বিভিন্ন সমষ্টিৰ ভোটাৰৰ সংখ্যাৰ মাজত বৃহৎ পাৰ্থক্য দেখা গৈছিল। উদাহৰণস্বৰূপে, ১৯৯৮ চনৰ নিৰ্বাচনত দিল্লীৰ আউটাৰ দিল্লী সমষ্টিত ২৯.৩ লাখ ভোটাৰ থকাৰ বিপৰীতে চাঁদনী চক সমষ্টিত ভোটাৰৰ সংখ্যা আছিল মাত্ৰ ৩.৭ লাখ। এই পাৰ্থক্য দূৰ কৰিবলৈ সমষ্টিৰ সীমা পুনৰ নিৰ্ধাৰণ আৰু অনুসূচিত জাতি-জনজাতিৰ বাবে সংৰক্ষিত আসনৰ পুনৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছিল।

ইয়াৰ ভিত্তিত ২০০১ চনৰ ৮৪সংখ্যক সংবিধান সংশোধনী আইন গৃহীত হয়। তাৰ পিছত ২০০২ চনত সমষ্টি পুনৰ্নিৰ্ধাৰণ আইন প্ৰণয়ন কৰি উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত ন্যায়াধীশ কুলদীপ সিঙৰ নেতৃত্বত সমষ্টি পুনৰ্নিৰ্ধাৰণ আয়োগ গঠন কৰা হৈছিল। আয়োগে ১৯৯১ চনৰ জনগণনাৰ তথ্যৰ ভিত্তিত কাম আৰম্ভ কৰিছিল।

কিন্তু আয়োগে কাম আৰম্ভ কৰাৰ কেইমাহমানৰ ভিতৰতে ১৯৯১ চনৰ তথ্য ব্যৱহাৰক লৈ আপত্তি উত্থাপন হয়। আয়োগে চৰকাৰক জনায় যে সমষ্টি পুনৰ্নিৰ্ধাৰণৰ দৰে দীৰ্ঘম্যাদী প্ৰক্ৰিয়া পুৰণি জনগণনাৰ তথ্যৰ ভিত্তিত সম্পূৰ্ণ কৰাটো উচিত নহ'ব। আইনজ্ঞ, ৰাজনৈতিক চিন্তাবিদ আৰু বিশেষজ্ঞসকলেও ১৯৯১ চনৰ তথ্য পুৰণি হৈ পৰা বুলি মত প্ৰকাশ কৰিছিল।

২০০৩ চনৰ ১৩ মাৰ্চত অনুষ্ঠিত সৰ্বদলীয় বৈঠকত কেইবাটাও ৰাজনৈতিক দলে ২০০১ চনৰ জনগণনাৰ তথ্য ব্যৱহাৰৰ পক্ষত মত প্ৰকাশ কৰে। তাৰ পিছত চৰকাৰে পুনৰ সংবিধান সংশোধনৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। ২০০৩ চনৰ ৬ মে'ত লোকসভাত নতুন সংশোধনী বিধেয়ক উত্থাপন কৰি অৰুণ জেটলীয়ে যুক্তি দিছিল যে সমষ্টি পুনৰ্নিৰ্ধাৰণৰ ফলাফল পৰৱৰ্তী আঁচৰ পৰা তিনি দশকলৈ প্ৰযোজ্য হ'ব। সেয়েহে এই কামৰ বাবে শেহতীয়াকৈ প্ৰকাশিত জনগণনাৰ তথ্য ব্যৱহাৰ কৰাটো প্ৰয়োজনীয়।

অৱশেষত সংসদে বিধেয়কখন গৃহীত কৰে আৰু ২০০৩ চনৰ ২২ জুনত ৰাষ্ট্ৰপতিৰ অনুমোদন লাভ কৰে। ই ৮৭সংখ্যক সংবিধান সংশোধনী আইন হিচাপে কাৰ্যকৰী হয়। এই সিদ্ধান্তৰ ফলত ১৯৯১ চনৰ তথ্যৰ ভিত্তিত ইতিমধ্যে কৰা কামৰ বৃহৎ অংশ আইনগতভাৱে অকাৰ্যকৰী হৈ পৰে।

এই সিদ্ধান্তৰ ফলত সমষ্টি পুনৰ্নিৰ্ধাৰণৰ কামত যথেষ্ট পলম হৈছিল। ২০০৪ চনৰ ১৬ জুলাইত সংসদত দাখিল কৰা তথ্য অনুসৰি, ২০০৩ চনৰ জুন মাহলৈকে আয়োগে প্ৰায় ৬০ শতাংশ কাম সম্পূৰ্ণ কৰিছিল। ১৯৯১ চনৰ তথ্যৰ ভিত্তিত কাম অব্যাহত ৰাখিলে ২০০৩ চনৰ নৱেম্বৰ বা ডিচেম্বৰ মাহৰ ভিতৰত সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়া সম্পূৰ্ণ কৰিব পৰা গ'লহেঁতেন। কিন্তু নতুন তথ্য ব্যৱহাৰৰ সিদ্ধান্তৰ পিছত পূৰ্বৰ কামৰ বৃহৎ অংশ পুনৰ কৰিবলগীয়া হয়।

২০০১ চনৰ জনগণনাৰ অনুসূচিত জাতি-জনজাতিৰ জনসংখ্যাৰ প্ৰয়োজনীয় তথ্য ২০০৩ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰত প্ৰকাশ পায়। তাৰ পিছতো ২০০৪ চনৰ মাৰ্চত লোকসভা ভংগ হোৱাৰ ফলত প্ৰক্ৰিয়াটোত অধিক পলম হয়। অৱশেষত ২০০৮ চনত দেশৰ অধিকাংশ অঞ্চলত নতুন সমষ্টিৰ সীমা কাৰ্যকৰী হয়। ফলত ২০০৪ চনৰ লোকসভা নিৰ্বাচন পুৰণি সমষ্টিৰ মানচিত্ৰৰ ভিত্তিতে অনুষ্ঠিত হৈছিল।

দুই দশকৰো অধিক সময়ৰ পিছত একেধৰণৰ প্ৰশ্ন পুনৰ উত্থাপন হৈছে। বৰ্তমান কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে ২০২৯ চনৰ লোকসভা নিৰ্বাচনৰ পূৰ্বে মহিলাৰ বাবে ৩৩ শতাংশ আসন সংৰক্ষণ কাৰ্যকৰী কৰাৰ লক্ষ্য লৈছে। সেই উদ্দেশ্যে ২০২৭ চনৰ জনগণনাৰ সম্পূৰ্ণ তথ্য প্ৰকাশলৈ অপেক্ষা নকৰি ২০১১ চনৰ জনগণনাৰ তথ্যৰ ভিত্তিত সমষ্টি পুনৰ্নিৰ্ধাৰণৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়োৱা হৈছে।

এই ক্ষেত্রত দুয়োখন NDA চৰকাৰৰ সিদ্ধান্তৰ মাজত স্পষ্ট পার্থক্য দেখা যায়। বাজপেয়ী চৰকাৰে সমষ্টি পুনর্নির্ধাৰণৰ কাম আৰম্ভ কৰাৰ পিছত নতুন জনগণনাৰ তথ্যৰ বাবে অপেক্ষা কৰাৰ সিদ্ধান্ত লৈছিল। আনহাতে, মোদী চৰকাৰে নতুন জনগণনাৰ তথ্যৰ বাবে অপেক্ষা নকৰি উপলব্ধ ২০১১ চনৰ তথ্যৰ ভিত্তিত প্রক্রিয়াটো আগবঢ়াই নিব বিচাৰিছে। প্রস্তাৱিত নতুন সমষ্টিৰ মানচিত্রৰ বাবে ব্যৱহাৰ হ'বলগীয়া তথ্য পৰৱর্তী লোকসভা নির্বাচনৰ সময়ত প্রায় ১৮ বছৰ পুৰণি হ'ব।

সমষ্টি পুনর্নির্ধাৰণৰ প্রক্রিয়াই কেৱল নির্বাচনী সমষ্টিৰ সীমা সলনি নকৰে। ইয়াৰ সৈতে জড়িত হৈ থাকে ৰাজ্যসমূহৰ ৰাজনৈতিক প্রতিনিধিত্ব, ভোটাৰৰ অনুপাত, অনুসূচিত জাতি-জনজাতিৰ সংৰক্ষিত আসন আৰু সংসদীয় ভাৰসাম্য। সেয়েহে নতুন প্রক্রিয়াত কোনখন জনগণনাৰ তথ্য ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব, সেই সিদ্ধান্তই দেশৰ নির্বাচনী ব্যৱস্থাৰ ওপৰত দীর্ঘম্যাদী প্রভাৱ পেলাব।

এই খবৰটো NewzNow-ত প্রথমে প্রকাশ হৈছিল। সম্পূর্ণ খবৰ, ভিডিঅ' আৰু আপডেটৰ বাবে চাওক:
newznow.in/news/7642/delimitation-census-data-vajpayee-modi-government